

Odpovědnost státu za škodu

Stanovení formy nebo výše přiměřeného zadostiučinění je především úkolem soudu prvního stupně a přezkum úvah tohoto soudu úkolem soudu odvolacího. Dovolací soud při přezkumu výše či formy zadostiučinění v zásadě posuzuje právní otázky spojené s výkladem podmínek a kritérií obsažených v § 31a zákona č. [82/1998](#) Sb., přičemž výslednou částkou (formou) se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci tohoto ustanovení na konkrétní případ zcela zjevně nepřiměřená.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 4689/2015, ze dne 9.8.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. K., zastoupeného JUDr. J.K., advokátkou se sídlem v O., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o 180 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2, pod sp. zn. 15 C 179/2013, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 6. 2015, č. j. 68 Co 187/2015-103, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 25. 3. 2015, č. j. 15 C 179/2013-75, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku ve výši 129 600 Kč s příslušenstvím (výrok I), zamítl žalobu v části, jíž se žalobce domáhal zaplacení částky 50 400 Kč s příslušenstvím (výrok II), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III). Odvolací soud v záhlaví uvedeném rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I změnil tak, že žalobu v části, jíž se žalobce domáhal zaplacení částky 48 725 Kč s příslušenstvím, zamítl, jinak rozsudek ve zbývajících částech výroku I a ve výroku II potvrdil (výrok I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok II). Žalované částky se žalobce domáhal jako náhrady nemajetkové újmy způsobené nesprávným úředním postupem spočívajícím v nepřiměřené délce trestního stíhání.

Soud prvního stupně vyšel z následujících skutkových zjištění. Dne 9. 4. 2001 bylo žalobci doručeno sdělení obvinění. Řízení bylo vedeno u Okresního soudu v Uherském Hradišti pod sp. zn. 10 T 203/2004 (dále jen „posuzované řízení“). Žalobce byl stíhán pro trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Dalším usnesením ze dne 29. 1. 2004 bylo zahájeno trestní stíhání pro trestné činy zkršlování údajů o stavu hospodaření, porušení povinnosti řízení o konkurzu. Dále se soud zabýval průběhem posuzovaného řízení. Dne 7. 1. 2013 bylo trestní stíhání žalobce zastaveno z důvodu vyhlášení amnestie prezidenta republiky a pravomocně skončilo dne 22. 1. 2013. Žalovaná konstatovala, že délka posuzovaného řízení byla nepřiměřená.

Po právní stránce soud prvního stupně uvedl, že posuzované řízení trvalo cca 10 let. Dospěl k závěru, že řízení bylo nepřiměřeně dlouhé a že je na místě přiznat žalobci zadostiučinění v penězích. Vyšel ze základní částky 16 000 Kč za první dva a každý následující rok řízení. Částku 144 000 Kč ponižil o 20 % z důvodu složitosti řízení a navýšil o 10 % z důvodu významu řízení pro žalobce. Dospěl tak k výsledné částce 129 600 Kč.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně. Po právní stránce uvedl, že posuzované řízení trvalo 11 let, 9 měsíců a 12 dnů, neboť za počátek řízení je nutné považovat již den doručení sdělení obvinění z trestné činnosti, tj. 9. 4. 2001. Odvolací soud vyšel ze základní částky 15

000 Kč. Částku ponížil o 30 % z důvodu složitosti řízení a navýšil o 20 % na základě kritéria postupu orgánu veřejné moci a o 10 % z důvodu významu řízení pro žalobce. Výslednou částku 161 750 Kč snížil dále na polovinu z důvodu, že žalobci se již dostalo dílčího odškodnění jeho újmy rozhodnutím o zastavení trestního stíhání pro jeho nepřiměřenou délku z důvodu amnestie prezidenta republiky. Přiznal tak žalobci finanční zadostiučinění ve výši 80 875 Kč.

Rozsudek odvolacího soudu ve výroku ve věci samé napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného práva, které v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Dovolatel formuluje následující otázky:

- 1) Lze snížit peněžité odškodnění z titulu nepřiměřené délky trestního řízení z důvodu zastavení trestního stíhání v důsledku amnestijního rozhodnutí prezidenta republiky, když samotné zastavení není soudem považováno za dostatečnou formu zadostiučinění.
- 2) Pokud ano, lze toto procentuální snížení provést bez uvedení konkrétních úvah soudu, které vedly ke zvolenému rozsahu snížení.

Jako dovolací důvod dovolatel uvádí nesprávné právní posouzení věci. Namítá, že pokud odvolací soud vyslovil názor, že pouhé konstatování porušení práva žalobce není dostatečným zadostiučiněním za újmu utrpěnou nepřiměřenou délkou trestního stíhání, byť bylo skončeno amnestií prezidenta republiky, pak není na místě z téhož důvodu mimořádně snižovat výši peněžitého odškodnění. Odvolacímu soudu se nepodařilo dostatečně přesvědčivě a věrohodně odůvodnit tvrzení, že byl žalobce dílem odškodněn samotným zastavením trestního stíhání. Odůvodnění napadeného rozhodnutí postrádá zdůvodnění toho, proč byla výsledná částka z tohoto důvodu snížena o extrémních 50 %. Napadené rozhodnutí je tak v této části nepřezkoumatelné. Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II. bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb. a čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

Dovolání je přípustné pro řešení první dovolatelem vymezené otázky, jež v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

Dovolání není důvodné.

Podle ustanovení § 31a zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“), bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu (odst. 1). Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (odst. 2). V případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a

třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k a) celkové délce řízení, b) složitosti řízení, c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení, d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a e) významu předmětu řízení pro poškozeného (odst. 3).

Podle čl. II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013 (1/2013 Sb.) se nařizuje, aby bylo zastaveno pravomocně neskončené trestní stíhání, s výjimkou trestního stíhání proti uprchlému, od jehož zahájení k 1. lednu 2013 uplynulo více než 8 let, pro trestné činy, za něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující deset let.

Mezi základní formy přiměřeného zadostiučinění upravené v § 31a odst. 2 OdpŠk patří relutární (peněžní) satisfakce, morální zadostiučinění v podobě konstatování porušení práva a „jiná forma zadostiučinění“.

V rozsudku ze dne 17. 2. 2016, sp. zn. 30 Cdo 785/2015, Nejvyšší soud přijal a odůvodnil závěr, dle něž „[z]astavení trestního stíhání pro jeho nepřiměřenou délku z důvodu amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 představuje zásadně pro poškozeného způsobilé, účinné a dostatečné zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou délkou trestního stíhání.“

Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu plyne, že o další formě zadostiučinění podle § 31a odst. 2 OdpŠk je možné uvažovat pouze v případech, že by se odškodnění, kterého se poškozenému dostalo v trestním řízení, nejvíce jako dostačující (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3300/2013, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 19. 6. 2014, sp. zn. III. ÚS 1608/14 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1273/2014).

V nyní posuzované věci bylo dovolateli přiznáno finanční zadostiučinění, jež však bylo poníženo z důvodu, že dovolateli se již dostalo zadostiučinění v trestním řízení v podobě zastavení trestního stíhání právě z důvodu jeho délky v důsledku amnestie prezidenta republiky. Takovýto závěr odpovídá výše uvedené judikatuře Nejvyššího soudu. Jak plyne z citovaného rozsudku sp. zn. 30 Cdo 785/2015 Nejvyšší soud v obdobných případech zásadně považuje dostatečným zadostiučiněním zastavení trestního stíhání. Tento závěr ovšem nebrání tomu, aby s ohledem na okolnosti konkrétního případu byla poškozenému přiznána i jiná forma zadostiučinění, včetně relutární satisfakce. V takovém případě však nelze odhlížet od toho, že toto zadostiučinění se poškozenému přiznává nad rámec zadostiučinění již poskytnutého v průběhu trestního řízení. Odvolací soud tak postupoval správně, když částku vypočtenou dle stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněného pod číslem 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, s ohledem na tuto okolnost snížil.

Ve vztahu ke konkrétnímu snížení částky na polovinu, k němuž odvolací soud přistoupil právě z důvodu, že újma dovolatele již byla částečně odčiněna, dovolací soud dovolání přípustným neshledal.

Nejvyšší soud ve své judikatuře opakovaně uvádí, že stanovení formy nebo výše přiměřeného zadostiučinění je především úkolem soudu prvního stupně a přezkum úvah tohoto soudu úkolem soudu odvolacího. Dovolací soud při přezkumu výše či formy zadostiučinění v zásadě posuzuje právní otázky spojené s výkladem podmínek a kritérií obsažených v § 31a OdpŠk, přičemž výslednou částkou (formou) se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci tohoto ustanovení na konkrétní případ zcela zjevně nepřiměřená. Dovolací soud tedy posuzuje jen správnost základních úvah soudu ohledně aplikace toho kterého kritéria, jež jsou podkladem pro stanovení výše přiměřeného zadostiučinění (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 30 Cdo

4462/2009, nebo rozsudek téhož soudu ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2933/2009). V tomto ohledu dovolací soud posuzuje v rámci dovolacího řízení, jakožto řízení o mimořádném opravném prostředku, jen správnost základních úvah soudu, jež jsou podkladem pro stanovení výše přiměřeného zadostiučinění (tedy např. to, zdali byly splněny podmínky pro snížení přiměřeného zadostiučinění z důvodu obstrukčního chování účastníka, nikoliv již to, zda v důsledku aplikace tohoto kritéria měly soudy přiměřené zadostiučinění snížit o 10 %, o 20 % nebo o 30 %); k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4462/2009.

Jelikož dovolání napadající pouze výši procentuálního snížení základní částky není zásadně přípustné, nezakládá absence odůvodnění, jakým způsobem soud dospěl ke snížení o konkrétní počet procentních bodů, nepřezkoumatelnost rozhodnutí (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, uveřejněný pod číslem 100/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní).

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud však v posuzovaném řízení žádné vady neshledal.

Nejvyšší soud vzhledem k výše uvedeným důvodům dovolání žalobce podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)